Arts & Health

EVENT 2025 | MUZIEK EN DEMENTIE

Donderdag 22 & vrijdag 23 mei 2025
Museum van de Geest, Haarlem

Museum van de Geest
European Museum of the Year 2022

Leyden Academy
on Vitality and Ageing

Jo Visser fonds

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Programma donderdag	4
Programma vrijdag	5
Toelichting op de muzikale initiatieven	6
Toelichting op de dansvoorstelling	7
Toelichting op de workshops	8
Toelichting op de uitreiking van het Leyds Lintje	11
Toelichting symsposium	12
Overige informatie	15

Woord vooraf

Muziek heeft het vermogen om mensen heel direct te raken. Vandaar dat er zoveel prachtige muzikale initiatieven zijn voor mensen met dementie. De ene muziek roept herinneringen op die soms decennia lang niet aangeraakt waren, de andere lukt het om in het hier en nu een vitaliteit aan te spreken en verbinding te creëren. Juist als woorden niet meer werken, kunnen melodieën en klanken zoveel zeggen.

In de zorg kan muziek enorm bijdragen aan het welzijn van zowel mensen met dementie als hun verzorgers en naasten. Daar is intussen veel evidence voor. Het brede scala aan muzikale vormen dat wij tijdens dit event met u delen, behelst naast vermaak ook betekenisvolle interactie en persoonlijke ontwikkeling. Het is een heuse verrijking van het maatschappelijke en culturele landschap, en van de verbinding tussen kunst, cultuur en zorg.

Tijdens het Arts & Health event 2025 tonen we hoe muziek op verschillende manieren kan worden ingezet in de zorg voor mensen met dementie. Op donderdag 22 mei presenteren vier inspirerende muzikale initiatieven hun werk. Gevolgd door een verdiepende dag op vrijdag 23 mei, met workshops en een symposium waarin experts uit de zorg, kunst en wetenschap hun inzichten delen. Het hoofdthema van het symposium is de duurzame inbedding van deze initiatieven, waarbij de uitdagingen rondom de financiering en de samenwerking met het zorgdomein, in het bijzonder met vaktherapeuten, centraal zullen staan.

Deze vierde editie van het Arts & Health event biedt niet alleen mooie ervaringen, nieuwe inzichten en inspiratie. Het is ook een verdere stap in de structurele erkenning van kunst als essentieel onderdeel van zorg.

Drs. Tom Maassen en prof. dr. Tineke Abma
Leyden Academy on Vitality and Ageing

Terug naar de inhoudsopgave

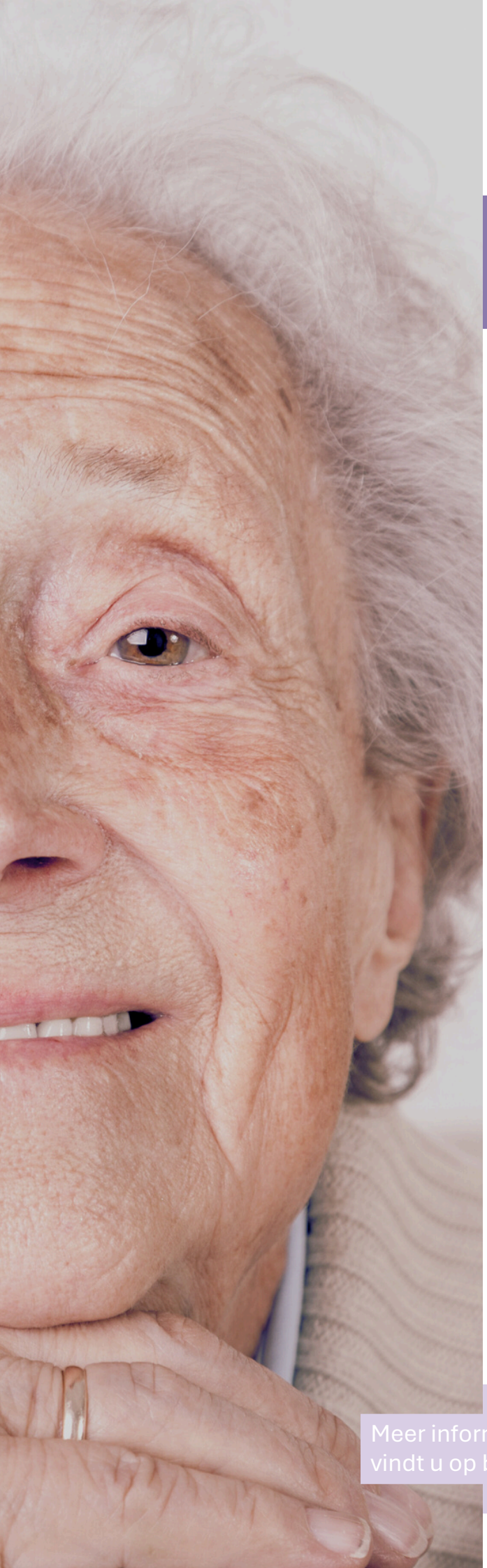

Programma

Donderdag 22 mei 2025

13.00-13.20	**Opening** Tineke Abma en Tom Maassen
13.20-14.00	**Embrace Nederland** Aanbieder van muzikale interventies specifiek ontwikkeld voor mensen met dementie
14.00-14.40	**Stem&Luister** Zang- en klankimprovisatie voor ouderen met dementie, door het ensemble Genetic Choir
14.40-15.40	Rondleiding Museum van de Geest
15.40-16.20	**Diva Dichtbij** Professionele zangers die intieme, persoonlijke optredens verzorgen, direct aan het bed of in kleine groepen in zorginstellingen
16.20-17.00	**Bedside Singers** Een netwerk van getrainde vrijwilligers die zachte, troostende liederen zingen voor mensen in de laatste levensfase

Meer informatie over de muzikale initiatieven vindt u op bladzijde 6

Terug naar de inhoudsopgave

Programma

Vrijdag 23 mei 2025

09.30-09.45	**Opening** Tineke Abma en Tom Maassen
09.45-10.15	**MIST** Dansvoorstelling door Manouk Schrauwen
10.30-12.00	**Workshopronde 1**
12.00-13.00	Vegetarische lunch
13.00-14.30	**Workshopronde 2**
14.30-14.45	Korte pauze
14.45-15.15	**Toelichting op de uitreiking van het Leydse Lintje**
15.15-17.00	**Symposium**
17.00	Netwerkborrel

Meer informatie over de activiteiten op vrijdag vindt u op bladzijdes 7-13

Toelichting op de muzikale initiatieven

Op donderdag 22 mei worden vier bijzondere muzikale initiatieven gepresenteerd. Deelnemers worden uitgenodigd om hun kennis en ervaringen te delen.

Embrace Nederland

Embrace Nederland biedt muzikale interventies specifiek ontwikkeld voor mensen met dementie. Ze werken met improvisatie met professionele musici en trainen medewerkers om vervolgens een eigen programma met muziek te ontwikkelen en dit in te zetten in de dagelijkse zorg. Uit de praktijk blijkt dat mensen zelfs in een later stadium van dementie nog nieuwe herinneringen kunnen maken. Hun aanpak combineert actieve muzikale participatie om angst te verminderen, stemming te verbeteren en sociale verbinding te bevorderen.

Stem&Luister

Zang- en klankimprovisatie voor ouderen met dementie, door het Amsterdamse ensemble Genetic Choir. In hun Stem&Luister-project wordt voornamelijk via klanken en geluiden contact gemaakt, daar waar woorden geen betekenis meer hebben. Hun methode draait om het ‘afstemmen’ op de geluiden en bewegingen van de persoon met dementie, waardoor er een vorm van muzikale communicatie ontstaat die voorbijgaat aan taal.

Diva dichtbij

Diva Dichtbij bestaat uit professionele zangers die intieme, persoonlijke optredens verzorgen, direct aan het bed of in kleine groepen in zorginstellingen. Ze specialiseren zich in het zingen van bekende liederen die resoneren met de levensverhalen en herinneringen van ouderen met dementie, wat vaak leidt tot bijzondere momenten van herkenning en emotionele respons.

Bedside Singers

Bedside Singers is een netwerk van getrainde vrijwilligers die zachte, troostende liederen zingen voor mensen in de laatste levensfase, waaronder mensen met gevorderde dementie. Hun zachte a capella gezang biedt comfort en rust in een vaak verwarrende tijd, en kan helpen bij het verminderen van agitatie en angst.

Toelichting op de dansvoorstelling

Op vrijdag 23 mei wordt de dag geopend met de dansvoorstelling MIST van Manouk Schrauwen.

Manouk Schrauwen

Manouk Schrauwen is een danseres, choreograaf en docent uit Rotterdam. Haar werk wordt gedreven door een sterk maatschappelijk bewustzijn, wat haar motiveert om te creëren met en voor diverse groepen mensen die niet altijd vanzelfsprekend in aanraking komen met kunst. Manouk gelooft in de transformerende kracht van kunst om grenzen te overstijgen en verbinding te creëren.

MIST

De interactieve muzikale dansvoorstelling MIST is speciaal gecreëerd voor ouderen. Professionele dansers Sunai Elbers en Suzanne Lamers brengen samen met muzikant Marta Gonzalez hun performance dicht bij het publiek om een oprechte connectie te maken.

Dit dynamische dansduet ontroert, brengt vreugde en nodigt het publiek uit om samen de wereld van dans en muziek te betreden. Hierdoor ontstaat een bijzondere verbondenheid en wordt kunst echt beleefd. Met een team van ervaren makers en performers, gespecialiseerd in het werken met ouderen, is MIST een feest van dans en muziek voor iedereen.

Toelichting op de workshops

Op vrijdagochtend 23 mei staan twee verdiepende workshoprondes centraal, waarin we dieper ingaan op de relatie tussen muziek en dementie.

1. Introductie tot Stem&Luister

Thomas Johannsen

In deze workshop geeft Thomas Johannsen, artistiek leider van het Genetic Choir in Amsterdam, een introductie in de ensemble-improvisatiemethode die wordt toegepast in het Stem&Luister-project. Deze werkwijze traint muzikaal luisteren en het speels inzetten van de stem, zonder dat muzikale voorkennis nodig is. De methode wordt gebruikt tijdens sessies van Genetic Choir-zangers in verpleeghuizen, met mensen in de laatste fase van dementie. Een belangrijk onderdeel van het project is de opleiding van vrijwillige zangers, zodat ook zij op een betekenisvolle manier contact kunnen maken met mensen die niet langer via taal kunnen communiceren.

2. Embrace Nederland en DaDOM

Margot Hoiting

Margot Hoiting van Embrace Nederland zet zich in voor meer muziek in zorg en het sociale domein. Met professionele musici als inspirators traint de organisatie zorgmedewerkers en integreert muziek in de zorg. Het programma ‘Daily Dose of Music’ (DaDOM) leert MBO-studenten (verpleegkunde en social work) muziek als hulpmiddel te gebruiken in de dagelijkse zorg. Samen met Firda werd deze module in 2019 ontwikkeld en in 2022 uitgebreid met een Erasmusplus-subsidie. DaDOM richt zich op studenten, docenten en zorgorganisaties, zonder zorgverleners om te vormen tot muziektherapeuten, maar hen muziek op een eenvoudige en effectieve manier te laten inzetten. In deze workshop verkennen we samen de toekomst en praktijkmogelijkheden.

3. Poppenspel en muziek bij dementie

Anke van Vliet-Zwiers

In deze workshop neemt Anke van Vliet-Zwiers je mee in de wereld van poppenspel en muziek als middel om contact te maken met mensen met dementie. Je ervaart hoe poppenspel in combinatie met zang en muziek kan bijdragen aan verbinding en interactie. Daarnaast maak je kennis met verschillende soorten poppen en speltechnieken. De workshop begint met een warming-up en oefeningen gericht op contact maken en zingen. Tot slot wordt kort ingegaan op de theorie achter poppenspel en waarom deze methode zo goed aansluit bij mensen met dementie.

4. ‘Care aesthetics’ – music in everyday life

James Thompson

James Thompson introduceert het concept van zorgesthetiek en vertelt over een onderzoeksproject in Manchester (VK) dat de esthetiek van ouderenzorg verkent – waaronder de rol van muziek in de dagelijkse zorg voor mensen met dementie. In het interactieve deel van de workshop wordt de rol van muziek in ons dagelijks leven onderzocht, aan de hand van theateroefeningen, muzikale improvisatie en uitdagingen rond muziek en zorg.

Welke muziek doet je denken aan iemand van wie je houdt?
Welke muziek zet je op tijdens het schoonmaken?
Breng je afspeellijst mee!

Let op: deze workshop is Engelstalig.

Lieke de Kock

Zohra Bourik

Tatiana de la Fuente

5. Creatieve culturele connecties

Lieke de Kock, Zohra Bourik en Tatiana de la Fuente

In deze workshop ontdekken deelnemers hoe muziek en dans kunnen aansluiten bij vrouwen met een migratieachtergrond. Aan de hand van Sfera – een succesvol, inclusief initiatief van Tatiana de la Fuente – wordt getoond hoe sociaal danstheater lokale gemeenschappen verbindt, in samenwerking met vrouwen uit migratielanden én Nederlandse vrouwen. Deelnemers ervaren hoe deze werkwijze in de praktijk werkt. Ervaringsdeskundige vrouwen gaan onder leiding van Lieke de Kock in gesprek met het publiek voor een interactieve uitwisseling.

Daarnaast delen Lieke de Kock en Zohra Bourik de resultaten van een artistiek onderzoek naar de wensen van oudere migranten en de impact van kunst, uitgevoerd met Barbara Groot-Sluijsmans en Tineke Abma. Het onderzoek werd mede mogelijk gemaakt door het Jo Visser fonds en Hofje Codde en Van Beresteyn.

Toelichting op de uitreiking van het Leydse Lintje

Met het Leydse Lintje tonen Leyden Academy en het Jo Visser fonds hun waardering voor bijzondere initiatieven op het gebied van kunst en welzijn. Dit jaar wordt het lintje uitgereikt door Danielle Swart, samen met GerdaLentenHavertong, een bevlogen pleitbezorger voor betere dementiezorg in Suriname en oprichter van stichting Wiesje.

Kunst – en in het bijzonder muziek – speelt een cruciale rol in de zorg voor mensen met dementie. Muziek raakt herinneringen, schept verbinding en brengt vreugde, zelfs wanneer woorden tekortschieten. Het Leydse Lintje zet jaarlijks een persoon of organisatie in het zonnetje die op inspirerende wijze laat zien hoe kunst bijdraagt aan het welzijn van kwetsbare mensen – of dit nu is door eigen ervaring of door kunst actief in te zetten voor anderen.

Wie ontvangt dit jaar deze bijzondere erkenning? Na de uitreiking is er een fotomoment en een muzikaal eerbetoon door GerdaLentenHavertong.

GerdaLentenHavertong en Danielle Swart

Toelichting op het symposium

Het symposium zal worden ingeleid door vaktherapeut en onderzoeker prof. dr. Jan Sonntag uit Hamburg . Jan zal ons vertellen over hoe muziek en dementie is georganiseerd in Duitsland, over de samenwerking tussen kunstenaars en vaktherapeuten, en over de uitdagingen die er ook in Duitsland zijn op het vlak van organisatie, samenwerking en financiering. De inleiding is in het Engels. Tijdens het symposium gaan een aantal experts uit de kunsten, vaktherapie, zorgbestuur en beleid met elkaar in gesprek over de vraagstukken die Jan introduceert. Het symposium wordt gemodereerd door prof. dr. Tineke Abma.

Online inleiding door

Prof. dr. Jan Sonntag

Jan Sonntag is een Duitse muziektherapeut en professor aan de MSH Medical School Hamburg. Hij is gespecialiseerd in muziektherapie voor mensen met dementie en medeoprichter van de Bundesinitiative Musik und Demenz. Zijn onderzoek richt zich op de rol van muziek en sfeer in de zorg, en hij ontwikkelde het Atmosphärenkonzept, een internationaal erkende benadering in de muziektherapie.

Moderator

Prof. dr. Tineke Abma

Tineke Abma is een vooraanstaande expert op het gebied van ouderenparticipatie en zorg. Ze is sinds 2019 directeur-bestuurder van Leyden Academy en bekleedt sinds 2021 de bijzondere leerstoel Ouderenparticipatie aan het Leids Universitair Medisch Centrum. In september 2024 werd ze tevens benoemd tot bijzonder hoogleraar Kunst en Zorg aan de Erasmus School of Health Policy & Management.

Panelleden

Mr. Carsten Herstel

Carsten Herstel is sinds 1 februari 2024 directeur-generaal Langdurige Zorg bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Hij zet zich in voor toegankelijke, betaalbare en kwalitatieve zorg voor mensen met een langdurige zorgvraag, zoals ouderen, mensen met een beperking en jongeren met psychische problematiek. Carsten heeft ruime ervaring in het sociaal domein en bekleedde eerder onder andere de functie van directeur-generaal Sociale Zekerheid en Integratie bij SZW. Hij studeerde Nederlands Recht in Groningen.

Margje Mahler MSc

Margje Mahler is per 1 januari 2025 benoemd tot bestuurslid van ActiZ, de branchevereniging van zorgorganisaties. Ze is zorgbestuurder bij Sensire en was nauw betrokken bij de totstandkoming van het Generiek Kompas. Vanuit haar rol zet zij zich in voor toekomstbestendige ouderenzorg met meer focus op kwaliteit van leven en samenwerking binnen het zorg- en sociaal domein. Ook is ze bestuurslid bij het Jo Visser fonds.

Thomas Johanssen

Thomas Johannsen is maker, performer en docent in interdisciplinaire improvisatie, met focus op de menselijke stem. Als artistiek leider van Genetic Choir (Amsterdam) werkt hij sinds 2007 met concepten rond open systemen, zwermintelligentie en zelforganisatie. Zijn projecten verbinden sociale thema's met kunst op het snijvlak van muziek, podiumkunsten en filosofie.

Margot Hoiting (M.A.)

Margot Hoiting is directeur bij Embrace Nederland, waar ze zich inzet voor de verbinding tussen muziek en zorg. Eerder richtte ze in 2011 het muziekfestival CityProms op, waarmee ze klassieke muziek toegankelijk maakte voor een breed publiek. Met haar achtergrond aan de Hogeschool van Amsterdam combineert ze artistiek leiderschap met sociaal engagement, gericht op de kracht van muziek in de samenleving.

Dr. Marloes Shami - van Houten

Marloes Shami - van Houten is professioneel danseres, danstherapeut, onderzoeker en programmaleider Creatieve Therapie aan de Hogeschool Utrecht. Met een PhD in Movement-Based Therapy verbindt ze dans, creativiteit en herstelprocessen. Ze richtte het danstheatercollectief Forge op en ontwikkelt interdisciplinaire kunstprojecten rondom zorg, gemeenschap en sociale verandering. Marloes is Education & Research Manager van het EU-project danceCARE, dat dans en muziek inzet als sociaal-emotionele steun voor mantelzorgers.

Lucien Bianchi

Lucien Bianchi is programmamanager bij Cordaan en leidt het Kenniscentrum Kunst en Zorg, waar hij kunst en zorg combineert voor het welzijn van cliënten. Hij zich op de verduurzaming van kunst in de thuiszorg. Daarnaast is hij co-facilitator van de leergang Social Intrapreneurship bij 'We Shape The Future'.

Overige informatie

Voor wie?

Dit evenement is bedoeld voor zorgprofessionals, onderzoekers, muziektherapeuten en iedereen die geïnteresseerd is in de rol van muziek bij dementiezorg.
De donderdagmiddag is ook geschikt voor ouderen en mensen met dementie.

Door wie?

De zorgesthetische werkplaats van Leyden Academy, Museum van de Geest en het Jo Visser fonds maken dit tweedaags event rondom muziek en dementie mogelijk.

Leyden Academy
ON VITALITY AND AGEING

MUSEUM VAN DE GEEST
EUROPEAN MUSEUM OF THE YEAR 2022

Jo Visser fonds

Toegekende accreditaties

Accreditatiebureau Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals:

- Scholing Casemanagers Dementie
- Scholing Complementaire Zorg
- Scholing Geriatrie-Gerontologie

Meld je hier aan.

Locatie event

Museum van de Geest
Schotersingel 2
2021 GE Haarlem

Kosten

De toegangsprijs voor beide dagen is 80 euro*. In het geval u niet beide dagen aanwezig kunt zijn, dan kunt ook per dag boeken. De entree voor donderdagmiddag bedraagt dan 40 euro* en de entree voor vrijdag is 60 euro* (inclusief lunch en netwerkborrel).
*Alle prijzen zijn inclusief btw.
Nb: mensen die zich inschrijven voor beide dagen krijgen voorrang.

Vragen en/of aanmelden?

Heeft u inhoudelijke vragen? Neem dan contact op met Tom Maassen: maassen@leydenacademy.nl.

Wilt u zich aanmelden? Ga dan naar de website van Leyden Academy of scan de QR-code.

www.leydenacademy.nl

Disclaimer

Dit document is onderhevig aan veranderingen. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de informatie in dit document. ©2025 Leyden Academy on Vitality and Ageing